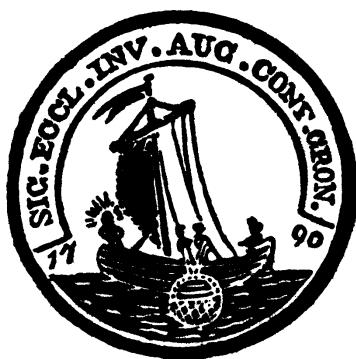

Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen

Beleidsplan 2019

3 mei 2019

INHOUDSOPGAVE

	blz.
Inleiding - - - - -	4
1 Pastoraat - - - - -	5
1.1 Bezoekgroep	5
1.2 Predikant	6
1.3 Andere vormen van pastoraat in de gemeente	6
1.4 Aandachtspunten / Actiepunten	6
2 Kerkenwerk - - - - -	8
3 Muziek en Liturgie - - - - -	9
3.1 De eredienst	9
3.2 Kerkmuziek binnen de Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen	11
3.3 Aandachtspunten / Actiepunten	12
4 Leren in de gemeente - - - - -	14
4.1 Leren in het algemeen	14
4.2 Leren van jonge leden in het bijzonder	15
4.3 Aandachtspunten	16
5 Diaconaat - - - - -	17
5.1 Doelstelling en werkerterreinen	17
5.2 Aandachtspunten	17
6 Samenwerking met andere gemeenten en andere kerken	19
6.1 Waarom?	19
6.2 Wat doen wij?	19
7 Missionair werk - - - - -	21
7.1 Op welke manier zijn wij als gemeente in gesprek met mensen van buiten de kerk?	21
7.2 Onze 'missie' binnen de Protestantse Kerk in Nederland	22

8	Public Relations	-	-	-	-	-	-	-	24
8.1	Vormen van PR op dit moment								24
8.2	Aandachtspunten								24
9	Opbouw	-	-	-	-	-	-	-	26
9.1	De inhoud van Opbouw								26
9.2	De praktische kant van Opbouw								27
9.3	Aandachtspunten								28
10	Financiën en beheer	-	-	-	-	-	-	-	29
10.1	Algemeen								29
10.2	Samenstelling								29
10.3	Taken								29
10.4	Begroting en collecterooster								29
10.5	Jaarrekening								30
10.6	Vrijwillige bijdrage								30
10.7	Geldwervingsacties								30
10.8	Communicatie met de gemeente over financiële aangelegenheden								31
10.9	Ledenadministratie								31
10.10	Aantal leden								31
10.11	Voornemens								31
Bijlage – Kerkenraad		-	-	-	-	-	-	-	33

Inleiding

“ Zo ook het geloof: als het geen werken inhoudt, is het dood, op zich zelf genomen.”

Jakobus 2:17 De Naardense Bijbel

Het beleidsplan uit 2016 van de Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen (ELGG), dat voortbouwt op de versie van 2010, is om een aantal redenen aan revisie toe. Er is sinds voorjaar 2017 een nieuwe predikante; daarnaast zijn n.a.v. de adviezen van de ‘commissie vitaliteit’ nieuwe activiteiten benoemd; en de vernieuwde kerkorde van de PKN noopt ons ook om onze organisatie nader te bezien.

Bovendien maken feitelijke ontwikkelingen het nodig weer stil te staan bij wie we als gemeente willen en kunnen zijn en waar onze prioriteiten moeten liggen. De formatieplaats van de predikant is van 60% naar 40% gegaan, het ledental en de inkomsten uit levend geld dalen licht; jaarrekening en begroting laten een tekort zien. Voor de oplossing van dat probleem trekt de kerkenraad anderhalf jaar uit; dit beleidsplan geeft op dat punt nog geen volledig overzicht van de stappen die wij willen zetten. Dit beleidsplan 2019 beschrijft de huidige gang van zaken en geeft ook het perspectief en de accenten aan voor de komende jaren.

Met grote inzet van de predikante, een aantal vaste gastpredikanten, de cantor-organist en een groep van ongeveer 30 toegewijde vrijwilligers geven wij invulling aan het levend zijn van onze evangelisch-lutherse gemeente. Daarbij geldt voor alles: kwaliteit gaat boven kwantiteit. We vieren elke week betekenisvolle zondagse erediensten en zetten de traditie voort van hoogwaardige cantate- en muziekdiensten, die op een brede belangstelling - ook van buiten de eigen gemeente - kunnen rekenen. Bovendien organiseren wij initiatieven, die het gemeentelieven stimuleren en dragen op bescheiden wijze bij aan de ondersteuning van de kwetsbare medemens in de samenleving.

De ELGG heeft in Stad en Ommeland van Groningen een geschiedenis van meer dan 300 jaar. Zonder de kwetsbaarheid van onze kleine gemeente uit het oog te verliezen willen wij ook in de komende jaren als zelfstandige evangelisch-lutherse gemeente binnen de Protestantse Kerk in Nederland de inspiratie van de lutherse liturgie en het lutherse gedachtengoed levend houden en delen.

Dit vernieuwde beleidsplan is de vertaling van de ambitie, die we ontleen aan de oproep uit Lucas 5:10 “... mensen ten leven te vangen”, in de wetenschap dat wij de kracht die we daarbij nodig hebben, niet van onszelf hebben.

Namens de kerkenraad,

Reinout Stigter, *voorzitter*.

1 Pastoraat

*Zeker is
dat wij steeds in de nabijheid
en in de tegenwoordigheid van God
mogen leven
en dat dit leven
voor ons een heel nieuw leven is.
Zeker is
dat wij ons op niets kunnen beroepen
en toch alles mogen vragen.
Zeker is
dat in het lijden onze vreugde,
en in het sterven ons leven
verborgen is.
Zeker is
dat wij in dit alles
in een gemeenschap zijn opgenomen,
die ons draagt.
Op dit alles heeft God Ja en amen gezegd.
Dit Ja en Amen
is de vaste grond
waarop wij staan.*

(gebed van Dietrich Bonhoeffer,
uit: *Geborgen en getroost. Gedichten en gebeden*, Baarn 2003)

Op ieder moment waarop mensen elkaar ontmoeten in de naam van Christus, is er sprake van pastoraat. Pastoraat gaat uit van de gemeente en richt zich op bijstand en nabijheid voor haar leden. In deze ontmoetingen staat het verhaal van de mens centraal en wordt verbinding gezocht met het verhaal van de Schrift. Hierdoor hopen wij op een versterking van relaties: tussen gemeenteleden onderling en van mensen met zichzelf, en met God.

1.1 Bezoekgroep

De motor van het reguliere bezoekwerk is de bezoekgroep, die namens de gemeente contacten legt en onderhoudt met gemeenteleden. De bezoekgroep bestaat uit de predikant, een of meer diakenen en/of gemeenteleden. Zij richt zich met name op mensen van 70 jaar en ouder, maar heeft ook oog voor jongere gemeenteleden.

Er waren twee redenen om ervoor te kiezen, ons primair op de doelgroep van 70 jaar en ouder te richten. Ten eerste is het belangrijk dat de deelnemers van de bezoekgroep niet overvraagd worden met een opdracht die zo omvattend is dat die in de praktijk niet haalbaar is. Ten tweede heeft de keuze voor de bijzondere aandacht voor de ouderen in onze gemeente ermee te maken dat zich onder hen de leden bevinden die niet meer naar de kerk kunnen komen. De kerk komt dus naar hen toe.

Twee keer per jaar komt de bezoekgroep bijeen voor een terug- en vooruitblik. Hierbij maakt zij een verdeling van de bloemen van de altaartafel voor de komende periode. Daarnaast stelt

zij een lijst samen van mensen die namens de gemeente een kaart zullen ontvangen. De gesprekken van de bezoekgroep vinden plaats in vertrouwelijkheid, onder de met elkaar gedeelde geheimhoudingsplicht. De diaconie ondersteunt het werk van de bezoekgroep financieel en organisatorisch.

1.2 Predikant

Waar mogelijk en nodig ondersteunt de predikant het bezoekwerk van de gemeente.

- Zij is aanspreekpunt in het pastoraat en verdeelt aanvragen voor een gesprek onder de leden van de bezoekgroep, of maakt zelf een afspraak.
- Zij is beschikbaar voor pastoraat wanneer mensen dit aangeven. Soms neemt zij zelf contact op wanneer andere gemeenteleden haar attenderen op het feit dat een bezoek wenselijk is. Wanneer zij hoort dat een gemeentelid in het ziekenhuis is opgenomen, neemt zij daar contact mee op.
- Verder bezoekt zij hoogbejaarde gemeenteleden en samen met de bezoekgroep leden die 70 jaar en ouder zijn.
- Zij bezoekt ook de mensen die te kennen hebben gegeven lid van onze gemeente te willen worden.
- Ook gaat zij bij gemeenteleden op bezoek rondom doop, huwelijk en uitvaart.

1.3 Andere vormen van pastoraat in de gemeente

Andere vormen van pastoraat in de gemeente zijn:

- Koffiedrinken na de dienst
- Pastorale momenten tijdens groepsbijeenkomsten
- Contacten onderling, onderling pastoraat

Voor de kerkenraad is de vraag hoe dit soort onderling pastoraat kan worden bevorderd. Hiervoor streeft men naar een sfeer die van vertrouwelijkheid, waarin op een respectvolle wijze bepaalde informatie wel kan worden doorgegeven met een pastoraal doel.

Een van de vormen om dit onderlinge pastoraat te bevorderen is het vermelden van de verjaardagen met adres in Opbouw. Hebben gemeenteleden te maken met ziekte, dan kan dat bekend gemaakt worden in de gemeente. Dit laatste gebeurt op voordracht bij de KR en/of predikant tijdens de mededelingen van de zondagse viering (tijdens het welkom of de diaconale mededelingen). N.B.: de zieke en/of diens naasten moeten met deze vermelding akkoord zijn!

1.4 Aandachtspunten / Actiepunten

- Het is belangrijk om de gemeenteleden er op gezette tijden aan te herinneren, de bezoekgroep op de hoogte te stellen wanneer een van de leden opgenomen wordt in het ziekenhuis.
- Ontmoetingen/gespreksavonden in de provincie, zoals de bijeenkomsten op postcodegebied, zijn erg wenselijk en bevorderen de onderlinge verbondenheid in onze streekgemeente.

- Via een verhuisbericht van de landelijke ledenadministratie nieuw ingekomen leden ontvangen een welkomstbrief. Waar mogelijk en wenselijk wordt dit ook met een welkomstbezoek door leden van de kerkenraad en/of de predikant verbonden.
- We zoeken naar manieren om het onderlinge contact te versterken. Ideeën die in dit kader spelen zijn: gemeentemaaltijden, bijeenkomsten volgens postcodegebied en het laten rijden van een 'Lutherbusje'.
- Ter bevordering van het onderlinge contact en het netwerk van de gemeente zijn wij begonnen aan een 'wie-is-wie boekje'. Het is wenselijk om deze intentie goed onder de aandacht van de gemeenteleden te brengen en het boekje in de komende tijd verder uit te breiden.
- Graag willen wij de kaarten die namens de gemeente op bijzondere momenten worden verzonden, of aan de bloemengroet worden toegevoegd, persoonlijker maken. Dit zou kunnen door de kaarten waar mogelijk te laten ondertekenen door andere gemeenteleden en eventueel ook door het maken van een eigen ontwerp voor de voorkant.
- De uitbreiding van de bezoekgroep behoeft aandacht: vele handen maken licht werk.

2 Kerkenwerk

“... zeer dicht bij je is het woord: in je mond en in je hart, zodat je het kunt doen!”

Deuteronomium 30:14 *De Naardense Bijbel*

Wij zijn een kleine gemeente van ongeveer 200 leden en kunnen niet alles aanpakken wat we zouden willen aanpakken. Daarvan zijn we ons bewust. En daarom geven we voorrang aan de kwaliteit boven de kwantiteit van aan te pakken taken.

Het kerkenwerk heeft als doel dat gemeenteleden en belangstellenden

- herkenning vinden door de theologische uitleg in de eredienst, de liturgie en de muziek en zo geïnspireerd worden door Gods Woord (theologisch doel);
- zich als mens opgenomen weten in onze gemeente en zich mogelijk willen inzetten voor het werk in onze gemeente, waarbij wordt omgezien naar mensen binnen en buiten de kerk (pastoraal doel).

De leden van de kerkenraad, die wordt gekozen uit en door de gemeente, zijn gemeenschappelijk verantwoordelijk voor de ‘opbouw van de gemeente in de wereld’. De kerkenraad neemt geen besluiten van wezenlijk belang, zonder de leden van de gemeente daarin gekend en daarover gehoord te hebben. Kortom: de kerkenraad geeft leiding en richting, coördineert en schept ruimte voor initiatieven vanuit de gemeente.

De kerkenraad kan ook taken toewijzen aan commissies en groepen, al dan niet bestaande uit leden van de gemeente. In de praktijk zullen dat vooral gemeenteleden zijn, maar expertise kan ook van buitenaf worden aangetrokken. De vrijwilligers in onze gemeente krijgen op deze manier een eigen plek.

Naast het uitvoeren van hun eigen taken hebben de kerkenraadsleden ook een rol en verantwoordelijkheid in het aansturen van betaalde professionele krachten (predikant en cantor-organist) en van niet-kerkenraadsleden, wanneer deze de hun toebedeelde taken vervullen.

Voor de goede coördinatie van alle taken, activiteiten en initiatieven is ook regelmatig overleg tussen kerkenraad en gemeenteleden noodzakelijk. Dat gebeurt informeel door wederzijdse feedback op elk gewenst moment, en meer formeel door het houden van gemeentebijeenkomsten, waarin de gang van zaken met de gemeenteleden wordt besproken. Ook communiceert de kerkenraad met de gemeente via het gemeenteblad *Opbouw* (zie hoofdstuk 9), om langs deze weg informele reacties vanuit de gemeente te verkrijgen.

Het leidinggeven door kerkenraadsleden blijkt verder uit hun bijdrage aan:

- de eredienst
- het pastoraat
- het diaconaat
- de vorming en toerusting
- financiën en beheer.

De werkzaamheden en de taakverdeling van de kerkenraad worden beschreven in de bijlage (zie blz. 33 e.v.).

3 Muziek en Liturgie

Want wij weten dat de muziek een gruwel is voor de duivels. En ik zeg het recht voor de raap en schaam me er niet voor: naast de theologie is er geen kunst die met de muziek zou kunnen worden vergeleken. In navolging van de theologie kan zij iets, wat daarnaast alleen is weggelegd voor de theologie zelf: beiden verschaffen zij rust en een vrolijk gemoed.

(vert. naar: Martin Luther, *Brief an Ludwig Senfl*, 1530.)

3.1 De eredienst

De zondagse eredienst vindt doorgaans plaats om 10:00 uur en is het hart van de gemeente. Wij streven ernaar om in deze diensten ruimte te maken voor een ontmoeting met God, die een ieder op zijn of haar eigen manier kan beleven en vieren. De verkondiging van het Woord (gesproken of gezongen) en de bediening van de Sacramenten staan hierbij centraal en geven de gemeente kracht en richting voor haar bestaan. Geïnspireerd door de theologie van Luther herkennen wij, dat het geloof ons door het Woord en de Sacramenten steeds opnieuw wordt geschonken, en zo levend blijft. Omdat wij mensen ons makkelijk voor God en voor elkaar afsluiten, hebben we het Woord van buitenaf nodig dat ons weer openbreekt, bevrijdt en in genade opricht. Wij geloven dat dit gebeurt op momenten van gezamenlijk vieren door te zingen, te bidden, te luisteren en stil te worden.

3.1.1 De opbouw van de eredienst

Wij koesteren een liturgie, de orde van de dienst, die zich nadrukkelijk oriënteert aan het luthers ordinarium. Dit betekent dat wij veel waarde hechten aan de loop van het kerkelijk jaar. De lezingen worden gekozen passend bij het karakter van de betreffende zondag van het kerkelijk jaar.

In de verkondiging waardeert de gemeente een hermeneutische insteek, die zowel oog heeft voor de context van de Bijbel, als de context van de huidige samenleving en deze met elkaar in gesprek weet te brengen. In dit kader is de aandacht voor specifiek lutherse thema's behulpzaam bij het 'zelfverstaan' en de identiteitsvorming van de gemeente als *lutherse* gemeente.

In onze vieringen willen wij ruimte maken voor ieders persoonlijke ontmoeting met God. Hiervoor achten wij het van belang dat er een sfeer van geborgenheid, warmte en rust is, die tot stand komt door een zorgvuldig samenspel van Woord en muziek. De gemeente draagt hier actief aan bij door de (wissel)zang, de taken van ouderling, lector en diaken, en de mogelijkheid tot het branden van een kaarsje vooraf aan de dienst.

Wat de liturgie betreft is het – ook met het oog op de regelmatige komst van gasten – belangrijk dat er goede informatie wordt gegeven, zodat iedereen de dienst kan volgen en er geen onnodige drempels ontstaan voor een gezamenlijke opgang tot God.

De gemeente zingt voornamelijk uit het Liedboek (Zingen en bidden in huis en kerk, 2013). Ook liederen van Luther en dichters uit de lutherse traditie worden graag door de gemeente

gezongen. Dit zou bevorderd kunnen worden door de integrale aanschaf van het recent verschenen boekje 'Alle Lieder van Luther. Een levend document' (2019).

Voorgangers houden rekening met het kenmerkende lutherse zondagslied en maken er gebruik van als het in de viering past. Voor de lezingen, die de kleur van iedere viering bepalen, maken wij doorgaans gebruik van het oecumenische leesrooster, maar wijken daar soms van af ten gunste van het lutherse leesrooster, of een vrij gekozen tekst. Dit gebeurt bijvoorbeeld op voorstel van de cantor-organist, of op initiatief van de (gast-)predikant.

Hoewel er maar een zeer kleine groep gemeenteleden is die elke zondag naar de kerk gaat, is de groep die wel regelmatig naar een dienst komt verhoudingswijs (gerekend naar het aantal leden) groot. Wanneer de eigen predikant voorgaat, is een kleine stijging in aantallen bezoekers op te merken en bij een muziekdienst kan de kerk soms ineens behoorlijk vol zitten. Het is ons streven om in de toekomst het aantal kerkgangers weer bij te houden, om fluctuaties en tendensen hierin op te merken en vast te leggen.

Doordat deze gemeente - vanwege haar parttime predikantsplaats - ook vele gastvoorgangers uit verschillende kerkelijke tradities kent, ontvangt zij door de tijd heen een breed boeket aan stijlen van vieren en verkondigen. Ten behoeve van de continuïteit ziet de roostermaker er echter op toe dat de meeste vieringen worden verdeeld onder een vaste kern van gastvoorgangers. Omwille van haar oecumenische kijk ziet de gemeente graag ook voorgangers uit tradities buiten de PKN, waarmee zij zich verbonden weet, zoals de rooms-katholieke, doopsgezinde of remonstrantse.

3.1.2 De sacramenten

Doop

Er zijn in deze gemeente geen van tevoren vastgestelde doopzondagen. De datum voor de doop wordt in overleg met de doopouders en/of dopeling gekozen. Het heeft de voorkeur om de doop in de zondagsdienst te midden van de gemeente te laten plaatsvinden.

Heilig Avondmaal

De gemeente viert het Heilig Avondmaal op een open manier: wie eraan deel wil nemen is van harte uitgenodigd om dat te doen. Het is onze overtuiging dat Christus zelf op dat moment onze gastheer is en dat iedereen die ernaar verlangt ook zijn gast mag zijn.

Het Heilig Avondmaal wordt gevierd volgens de klassiek evangelisch-lutherse liturgie, waarbij de gemeente door de gezongen onderdelen een belangrijke rol heeft. De gemeente beleeft de viering van dit sacrament als een kostbaar en heilig moment, waarin nabijheid van God en mensen heel concreet worden. De afwisselend gesproken uitdelingswoorden bij brood en wijn spelen hierbij een belangrijke rol:

'Lichaam van Christus, voor jou. / Brood uit de hemel, voor jou.' –

'Bloed van Christus, voor jou. / Wijn van het koninkrijk, voor jou.'

De genadegaven van brood en van wijn zijn helemaal bedoeld als *donum pro nobis* – geschonken aan ons, om niet. In het persoonlijk aanreiken van deze gaven en de woorden daarbij worden voor iedereen Gods individuele toewending en verkondiging van genade zichtbaar en ervaarbaar. Deze gaven worden ontvangen met geopende handen en beantwoord met een gesproken 'Amen'.

Het Heilig Avondmaal wordt gevierd met ouwels in plaats van brood. Hiermee komt het sacramentele karakter beter tot zijn recht; en het verbindt onze gemeente met de oecumene. Het heeft het ook in praktisch opzicht voordelen: ouwels zijn makkelijker in te dopen en na afloop zorgvuldiger op te ruimen en te bewaren. Daarnaast is er keuze uit wijn of druivensap. Na afloop van de viering worden de overgebleven gaven van brood en wijn op respectvolle wijze geconsumeerd, dan wel opgeruimd.

Het Heilig Avondmaal wordt maandelijks gevierd, in principe ook met de kerkelijke hoogfeesten. Meestal in diensten waarin de eigen voorganger voorgaat, maar ook andere predikanten met gevoel voor de lutherse manier van vieren worden hiervoor gevraagd.

3.1.3 Bijzondere diensten

De gemeente kent de volgende bijzondere diensten:

- Muziekdiensten en cantatediensten ca. acht keer per jaar, vaak op kerkelijke hoogtijdagen en ook in de vorm van een cantatevesper (17:00 uur).
- Diensten (ook Metten of Vesper) met medewerking van de cantorij, acht keer per jaar.
- Hervormingsdienst op 31 oktober, samen met de Protestantse Gemeente Groningen.
- Regiodiensten op de vijfde zondag van de maand, samen met de Oost-Groninger lutherse gemeenten.
- Een gezamenlijke oecumenische dienst op de zondag in de Week van Gebed voor de eenheid van de christenen.
- In de Stille Week gezamenlijke vieringen met remonstranten en doopsgezinden.
- In de zomer zeven gezamenlijke diensten in de Kleine Oecumene.

Daarnaast vinden er in de kring van onze gemeente vieringen met een bijzonder karakter plaats, zoals een trouwerij of uitvaart, belijdenis of doop, of de zegen voor een aanstaande of vertrekkende ambtsdrager of een jubilerend echtpaar.

3.2 Kerkmuziek binnen de Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen

De kerkmuziek hoort in de lutherse traditie wezenlijk tot de geloofsbeleving. Ook de muziek en de liederen kunnen een verkondigend karakter hebben. Daarom wordt het 'ambt' (lutherse traditie) van kerkmusicus gezien als bijstand in het ambt van Woord en Sacrament. Een goede samenwerking tussen predikant en cantor-organist is dan ook van wezenlijk belang. De Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen hecht waarde aan kerkmuziek op hoog niveau.

3.2.1 De kerkmusicus in de gemeente

De cantor-organist heeft een aanstelling bij de gemeente volgens de richtlijnen voor de kerkmusici binnen de PKN. Hij is een belangrijk scharnierpunt tussen de gemeente en haar gastvoorgangers met het oog op de afstemming van de liedkeuze, zodat die goed aansluit bij het repertoire van de gemeente. Onze cantor-organist heeft een opleiding aan het conservatorium voor docerend en uitvoerend musicus afgerond, daarbij tevens de opleiding kerkmuziek aan het conservatorium voltooid en heeft bevoegdheidsverklaring I (kerkelijk orgelspel) en II (kerkelijk koorleider).

De taken van de cantor-organist bestaan uit het bespelen van de orgels in de eredienst en de voorbereiding hierop. De kerkmusicus draagt ook bij aan de kerkmuzikale vorming van de gemeente, bijvoorbeeld door informatie in Opbouw of door een leermoment met de

gemeenteleden. Er wordt in deze gemeente goed geluisterd naar het orgelspel. Het orgelspel voor de dienst draagt bij aan de persoonlijke voorbereiding op de dienst. Het orgelspel na de preek is een belangrijk bezinningsmoment in de dienst. De gemeente gaat zitten voor het orgelspel na de dienst en staat pas op nadat dat is geëindigd. Hierin komt tot uitdrukking dat in de lutherse traditie de muziek niet alleen versiering is, maar een wezenlijk onderdeel van de dienst.

3.2.2 *Het instrumentarium*

De gemeente bezit een Van Oeckelenorgel uit 1896, in 2004 gerestaureerd, en een vleugel. Daarnaast beschikt zij over een kistorgel (fa. Ahrend) van het Luthers Bach Ensemble. Dit staat permanent in de kerkzaal. Sinds 2017 beschikt de kerk tevens over een barokorgel, een reconstructie door Bernhardt Edskes naar het verdwenen Arp Schnitgerorgel (1699/1717). Dit orgel is eigendom van de Stichting Reconstructie Schnitger-orgel Lutherse kerk, die het ook gefinancierd heeft.

3.2.3 *Cantorij*

Wij zijn blij met het bestaan van een lutherse projectcantorij, die de gemeentezang aanvulling en verrijking biedt. Per dienst wordt bekeken wie mee kan zingen. Naast gemeenteleden heeft de cantorij ook relatief veel zangers die zich in de 'slipstream' van de lutherse kerk bewegen. Samen dragen zij bij aan de ontwikkeling en verbetering van de gemeentezang en nieuwe kerkmuziek.

De repetities van de cantorij zijn ook een ontmoetingsmoment van (gemeente)leden onder elkaar.

3.2.4 *Financiën*

Het belang dat in de lutherse traditie aan eredienst en kerkmuziek wordt gehecht, en het missionaire aspect dat hiermee verbonden is, komen tot uitdrukking in de bereidheid van de gemeente om in de kerkmuziekpraktijk te investeren:

- door de keuze voor een kerkmusicus van niveau I met de daarbij behorende kosten;
- door apparatuur zoals microfoons, camera's en mogelijk ook nieuwe geluidsapparatuur;
- door bij te dragen aan het organiseren van muziek-/cantatediensten;
- door aandacht voor en goed onderhoud van de instrumenten (Van Oeckelen-orgel).

3.3 *Aandachtspunten / Actiepunten*

- Wij onderzoeken de praktische mogelijkheden om de frequentie van de viering van het Heilig Avondmaal te vergroten.
- Herziening van de huidige liturgiebriefjes – onder meer aan de hand van de 'Gereviseerde Orde van Hoofddienst' (2019) en de mogelijk voor de gemeente aan te schaffen bundel 'Alle Lieder van Luther. Een levend document' (2019).
- Gebruik maken van de recentelijk aangeschafte Getijdenboekjes 'Getijden. Metten, Vespers en Completen' (SLUB 1999).
- Het vervangen van de geluidsapparatuur.
- Samenwerking in de stad uitbreiden op het niveau van de muziekdiensten (met

'Schoonheid met een Ziel' en mogelijk ook andere partijen); er is ontwikkeling in het aanbod van middagvespers met kwalitatief goede liturgische muziek. Experimenten met 'Schoonheid met een Ziel' worden geëvalueerd. Ook worden er nu - eveneens op experimentele basis - maaltijden na cantatevespers aangeboden.

- De cantor-organist zal de samenhang van liederen in de eredienst bevorderen, bijvoorbeeld door eventuele herhalingen ten opzichte van eerdere vieringen te melden aan de (gast-)voorganger.
- Verkenning van de mogelijkheden om de frequentie van de gezamenlijke vieringen met de Oost-Groninger lutheranen te vergroten.

4 Leren in de gemeente

*Goede Vader in de hemel,
schenk ons
om der wille van uw lieve Zoon Jezus Christus
uw Heilige Geest,
opdat we goede leerlingen van Christus worden
en een hart hebben,
waarin een onuitputtelijke bron van liefde is,
die nooit ofte nimmer uitdroogt.*

(Maarten Luther, *Gebeden*, p. 38)

Een mens houdt nooit op met leren en zo is dat ook in het geloof. Een gemeente zal er dan ook zorg voor dragen dat de mogelijkheid er is om te blijven leren, waarbij leren niet een soort prestatie is met behaalde cijfers, maar een proces van verdieping en verrijking. Desondanks is er wel een soort basiskennis die men op de een of andere manier bij elk gemeentelid verwacht.

Het blijkt voor onze gemeente een grote uitdaging om structurele bijeenkomsten te organiseren, die specifiek op leren en studie van het geloof zijn gericht. Toch vinden wij het erg belangrijk dat deze momenten er zijn. Daarom geven wij de moed niet op om steeds weer op zoek te gaan naar een passend aanbod en mogelijkheden van ontwikkeling en groei in onze gemeente.

Op ieder moment van bezinning kan een zaadje worden gezaaid dat op zijn tijd – misschien pas op een veel later moment – kan ontkiemen en ons dichterbij God kan brengen.

4.1 Leren in het algemeen

- De voornaamste plaats voor geloofsgroei en verdieping zijn de vieringen van onze gemeente.
- De meditatie in Opbouw kan soms ook tot nadenken aanzetten.
- Eén tot twee keer per jaar wordt een gemeentebijeenkomst over een bepaald thema gehouden.
- De Leesclub biedt op projectmatige wijze gelegenheid om met anderen theologische verdieping aan te gaan en in het gesprek met elkaar de gelezen tekst te verbinden met de eigen ervaringen en gedachten. Hiervoor wordt ondersteuning gezocht bij predikanten waarmee de gemeente zich verbonden voelt.
- Ieder jaar verzorgen de docenten van de cursus 'Leren van Luther' een goed verzorgde verdieping in een onderwerp vanuit luthers perspectief. Belangstelling hiervoor is er bij leden en niet-leden van onze gemeente. Deze cyclus van op zichzelf staande lezingen vormt een intensieve cursus rond de revolutionaire lutherse theologie. De vijf bijeenkomsten worden afgesloten met het bekijken van een film.
- In de kerk worden de boekjes met het cursusaanbod van de kerken uit de stad neergelegd voor geïnteresseerden. De belangrijkste bron van informatie op dit gebied is de jaarlijkse publicatie *Bezinning en Bezieling* (uitgegeven door de Raad van Kerken voor de stad Groningen).

- Verder zijn er nog de gezamenlijke koffieochtenden van de Kleine Oecumene tijdens de periode van de zomerdiensten, met zeer diverse onderwerpen.
- De ontmoetingsmiddagen combineren iets inhoudelijks met ook veel ruimte voor gezelligheid.
- Af en toe met een paar mensen een dienst voorbereiden kan ook een vorm van verdieping zijn. Dat gebeurt rondom de Metten en de Vespers.
- Een andere vorm is een drieslag in samenwerking met de predikant: dienst voorbereiden – bijdragen in de dienst – dienst nabespreken. Deze vorm wordt incidenteel toegepast.
- De predikant ‘traint’ zo nu en dan gemeenteleden die hebben aangegeven lector in de dienst te willen zijn. Het op deze manier bezig zijn met Bijbelteksten draagt ook een vorm van leren in zich.
- Catechisatie als manier van voorbereiding op een doop en/of belijdenis (confirmatie) is op grond van de kleinschaligheid van onze gemeente altijd maatwerk. Onderwerpen worden de ene keer door de deelnemers zelf aangedragen, de andere keer door de predikant. Behalve op discussie over wat de deelnemers zelf raakt, zijn deze bijeenkomsten ook gericht op kennisoverdracht van kernprincipes van het lutherse geloof.

4.2 Leren van jonge leden in het bijzonder

*Vroeger, lang geleden leefde er, door God geschapen,
een jongen die geen ouders had.*

Hij had niet te eten en geen kleren om aan te trekken.

Zo leefde hij.

Geen meisje zou met hem willen trouwen.

Daar kwam een vos aan.

De vos sprak tot de jongen: ‘Hoe moet jij een mens worden?’

De jongen sprak: ‘Hoe ik een mens moet worden? Dat weet ik zelf niet.’

(Tartaars sprookje)

De kinderen en jongeren van onze gemeente zijn de toekomst – van de kerk en van de samenleving. Het is een belangrijke taak van de gemeente om haar jongste leden toe te rusten door hen in aanraking te brengen met de bronnen van het christelijk geloof. Hen op te voeden en gevoelig te maken voor een leven voor Gods aangezicht.

Het is erg jammer dat wij op dit moment structurele bijeenkomsten op dit gebied ontberen. Toch wordt de behoefte gesignaleerd om de gezamenlijke zoektocht naar zinvol samenzijn niet te staken.

Wat er op dit moment wel gebeurt:

- Incidenteel is er kinderopas en kinderkerk voor kinderen van 0 – 12 jaar. De kinderen gaan na een moment ‘voor kleine en grote oren’ (aansluitend op het zondagsgebed) naar de Lutherzaal en komen onder het inzamelen van de gaven weer terug in de kerk. De kinderkerk is erop gericht de kinderen vertrouwd te maken met Bijbelverhalen op een voor hen te begrijpen manier en hen gevoelig te maken voor de geloofsdimensie. Dit wordt vaak gecombineerd met een spel-, teken- of knutselactiviteit. Dit

doorvertellen van de Bijbelverhalen tijdens zondagsschool of kindernevendienst blijft, zo leert de ervaring, de meeste mensen de rest van hun leven bij.

- Op kerstavond is er een dienst bestemd voor kinderen. De afgelopen jaren voerden de kinderen daarbij ook met veel elan een kerstspel op. Hiervoor komt ook een solide groep belangstellenden uit de hele stad (50 – 80 gasten).

4.3 Aandachtspunten

- Bezinning op de voortgang van de ontmoetingsmiddagen. Deze worden door de deelnemers als zeer waardevol ervaren. Binnenkort zal de huidige leiding zich terugtrekken, waardoor het nu noodzakelijk is om over de structuur en de opvolging na te denken.
- De groep 'kinderkerkers' ontwikkelt steeds meer in de richting van 'jeugd'. Voor deze groep zou het wenselijk zijn om een goede structuur van gezamenlijke leermomenten op te zetten, die mogelijk als voorbereiding tot de confirmatie/belijdenis kunnen dienen.
- Mogelijkheden verkennen voor de ondersteuning van het jeugdwerk door een 'jeugdouderling', die helpt bij het plannen en organiseren van activiteiten.
- Met onze groep jongeren eventueel aansluiting zoeken bij andere groepen in de stad, of activiteiten van lutherse jeugd in het land.
- Afstemmen of de uitvoering van een kerstspel nog steeds tot de wensen en mogelijkheden behoort in onze gemeente.

5 Diaconaat

“... zeker is het, zeg ik u: zoveel ge gedaan hebt aan ... mijn geringste broeders en zusters, hebt gij het mij gedaan.”

Mattheus 25:40

5.1 Doelstelling en werkterreinen

Bij de diaconale arbeid van onze gemeente gaat het om de dienst van barmhartigheid en gerechtigheid in de kerk en in de wereld, die vorm krijgt in het delen van al wat haar aan gaven geschonken is, het helpen waar geen helper is en het getuigen van de gerechtigheid van God waar onrecht geschiedt.

Als werkterreinen onderscheiden wij:

1. Dienst dichtbij

Diaconale werkzaamheden in eigen gemeente, directe omgeving en in Nederland.

2. Werk in gemeente en kerk

Werk in de diensten en bij de viering van het Heilig Avondmaal is op dit moment voldoende. We moeten alert blijven om het diaconale bewustzijn van de gemeente te vergroten en de diaconale betrokkenheid van de gemeente te stimuleren.

3. Dienst ver weg

Werelddiaconaal werk – we kunnen niet veel meer doen dan we nu doen.

5.2 Aandachtspunten

Het is van groot belang dat de dienstdoende diaken elke keer de collecte in de afkondiging goed toelicht. Daaruit blijkt de maatschappelijke betrokkenheid van de lutherse kerk. Ook de stukjes in Opbouw waarin de komende collecten worden toegelicht zijn een belangrijke informatiebron.

De diaken wijst ook op de collecte voor de eigen gemeente bij de uitgang.

In de afkondiging wordt altijd genoemd voor wie de bloemen van de altaartafel zijn.

5.2.1 Diaconaal werk dichtbij

Belangrijk is dat de diaconie voldoende zicht heeft of krijgt op de noden van de eigen (kerkelijke) gemeente.

Een bezoekgroep richt zich voornamelijk op de 70-plussers, voor de groep daaronder zijn signalen vanuit de gemeente belangrijk. Incidenteel worden ook anderen bezocht of gebeld.

Maatschappelijk werk in stadswijk of buurt is bij ons niet van toepassing.

De diaconie wil per jaar één groter project ondersteunen in de eigen stad of regio met de collecteopbrengst van meerdere collecten gedurende het jaar. Dat project zal extra onder de

aandacht van de gemeente worden gebracht. Bijvoorbeeld met een toelichtend stuk in Opbouw en regelmatige vermelding van de stand van de opbrengst voor dat project. Eventueel willen we gemeenteleden via Opbouw vragen om suggesties voor zo'n project.

Huidige werkzaamheden:

- Deelname in bezoekgroep, 70-plussers krijgen bloemen of een kaart bij hun verjaardag. Zieken krijgen een kaart of bloemen. Kinderen tot 12 jaar ontvangen een kaart met hun verjaardag.
- Financiële ondersteuning van diegenen die hulp vragen (rentevrije lening en/of gift).
- Kerstpakkettenactie voor leden/betrokkenen bij de gemeente die een steuntje in de rug kunnen gebruiken.
- Samenwerking binnen de Kleine Oecumene in de vorm van een gezamenlijk collectiedoel tijdens de zomerdiensten en het bekend maken daarvan.
- Financiële steun aan het werk van de Open Hof, opvang van dak- en thuislozen.

5.2.2 Diaconaal werk in en met de gemeente

Punt van aandacht is hoe de diaconale betrokkenheid en eigen inzet van gemeenteleden kan worden gestimuleerd.

Huidige werkzaamheden:

- Diaken neemt deel aan het werk van de kerkenraad.
- De diaconie zorgt voor het beheer van de gelden van de diaconie.
- Tijdens de eredienst collecteert de diaken voor het diaconale doel en verzorgt ook de afkondiging hiervan. Bij de viering van het Heilig Avondmaal verzorgt de diaken brood en wijn.
- Vermelding in Opbouw van de collecteopbrengsten, het collecterooster voor de komende periode en een omschrijving van de collectiedoelen.
- Diaken zorgt voor de 'bloemenlijsten' voor jarige 70-plussers en voor de felicitatiekaarten aan gemeenteleden die 70 jaar en ouder zijn geworden en de kinderen tot 12 jaar.

5.2.3 Diaconaal werk ver weg

Voor het werelddiaconaat wil de diaconie onderzoeken of het zinvol is een bepaald project gedurende een aantal weken achtereen te ondersteunen en extra onder de aandacht van de gemeente te brengen.

Huidige werkzaamheden:

- Collecten in het kader van Kerk in Actie voor werelddiaconaat, Kinderen in de knel en andere specifieke projecten.

6 Samenwerking met andere gemeenten en andere kerken

*“... Leid ons naar elkander heen,
maak ons waar en maak ons één ...”*

Lied 965, 2

6.1 Waarom?

We staan als kerk, als gemeente niet alleen in deze wereld. Er zijn om ons heen andere kerken die op een eigen wijze gestalte willen geven aan hun verbondenheid met Christus. Maar door de doop zijn we als broeders en zusters met elkaar verbonden ook over de kerkgrenzen heen. We geloven in de eenheid in Christus. Omdat we ons met elkaar verbonden weten respecteren we elkaar en zoeken een goede verstandhouding met elkaar. De ervaring is ook dat je in het contact met de ander jezelf beter leert kennen. Daarom gaan in onze diensten gastpredikanten van de PKN en de Kleine Oecumene voor.

Met ‘Schoonheid met een Ziel’, een initiatief van de Protestantse Gemeente Groningen, werken wij samen op het gebied van muziekdiensten. Ook op de zondag in de Week van Gebed voor de eenheid van de christenen en op Hervormingsdag geven we met gezamenlijke diensten invulling aan het op elkaar betrokken zijn. De activiteiten van de ELGG worden in Kerk in Stad vermeld.

We maken in de stad Groningen deel uit van de Kleine Oecumene, dat is de oecumene van de kleine kerken. Hierbij horen op dit moment de Evangelische Broedergemeente, de Doopsgezinde Gemeente, de Remonstrantse Gemeente en wijzelf. Het samenbindende is dat deze gemeenschappen kleine gemeenten met een regionale spreiding zijn, waardoor we ondanks de zeer verschillende tradities in een vaak vergelijkbare situatie verkeren. In dit overleg respecteren we elkaar zoals we zijn, blijven van elkaar op de hoogte en zoeken, waar dit gewenst is, de praktische samenwerking.

In de provincie Groningen zijn we nauw verbonden met de drie lutherse gemeenten in Oost-Groningen.

De Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen is lid van de Raad van Kerken voor de stad Groningen. We vertegenwoordigen samen met de andere protestantse (wijk)gemeenten de Protestantse Kerk in Nederland. De Raad van Kerken is het aanspreekpunt voor de overheid wanneer zij in contact wil treden met de kerken, zoals dit bij de WMO het geval is.

6.2 Wat doen wij?

Binnen de Raad van Kerken hebben wij een vertegenwoordiger in het overleg. We nemen jaarlijks deel aan de oecumenische dienst op de zondag in de Week van Gebed voor de eenheid van de christenen.

De predikant van de lutherse gemeente neemt deel aan het overleg van de Voorgangers van de Raad van Kerken (VORK). Hier ontmoeten de voorgangers uit de binnenstadskerken elkaar.

Dit overleg zorgt ook voor de voorbereiding van de gezamenlijke dienst op de zondag in de Week van Gebed.

In de Kleine Oecumene: de gezamenlijke activiteiten zijn de goedlopende zomerdiensten en de daarbij behorende zomeractiviteiten. Tijdens de zomervakantie worden er, rond één thema en met één collectedoel, op zeven zondagen gezamenlijke diensten gehouden, volgens de traditie van de gemeente waar de dienst plaatsvindt (2 diensten doopsgezind, 2 luthers, 2 remonstrants en 1 van de Evangelische Broedergemeente). De kerkenraden van de Kleine Oecumene ontmoeten elkaar voor inhoudelijke verdieping.

Verder verzorgt de lutherse gemeente de drie avonddiensten in de Goede Week gezamenlijk met de remonstranten en de doopsgezinden. Daarnaast zijn wij in de viering van Oudejaarsdag te gast bij de doopsgezinden en vieren wij de dienst van Hemelvaart samen met de protestantse wijkgemeenten Nieuwe Kerk en De Fontein.

Met de drie lutherse gemeenten van Oost-Groningen hebben wij regelmatig gezamenlijke diensten: drie in de regio, drie in de stad. Ook verkennen wij op dit moment hoe er invulling gegeven kan worden aan een samenwerking op het gebied van cantatediensten en een gezamenlijk kerkblad.

Sinds 1950 wordt er een kerkenradenoverleg in het noorden gehouden. De regiovergadering is het jaarlijkse overleg van de zes noordelijke evangelisch-lutherse gemeenten (Groningen, Kampen, Leeuwarden, Pekela-Winschoten, Wildervank-Veendam en Stadskanaal). Jaarlijks wordt door een van de gemeenten de Buitendag voor deze regio georganiseerd op zondag Trinitatis.

Al met al: de Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen heeft veel contacten en gezamenlijke diensten; en dat willen we zo houden. Dat we zoveel contacten hebben en onderhouden mogen we wel wat meer positief onderstrepen.

7 Missionair werk

*Goede God,
laat ons uw genadig Woord horen,
behoud ons bij uw belofte,
zodat we niet vervallen
in gemor en ongeduld.*

*Verhef U,
plant uw banier,
laat uw Woord vast staan bij ons,
zodat we ons daarnaar richten,
zoals men zich in het leger,
richt naar de veldtekens.*

(Maarten Luther, *Gebeden*, p.33)

Missionair werk is het werk met het oog op mensen van buiten de kerk. In het missionair werk willen we ons geloof delen met anderen.

Bij het missionair werk gaat het om communicatie van wat ons raakt: ons geloof. In onze situatie betekent dit tegelijkertijd dat we communiceren wat luthers is.

De communicatie met het oog op onze missionaire taak kunnen we onderscheiden van PR, maar deze twee hebben raakvlakken met elkaar. De missionaire communicatie is gericht op het geloof, bij de PR gaat het om de communicatie van wie we zijn, de organisatie. Een goede PR kan bijdragen aan het verlagen van de drempel om met de lutherse gemeente in contact te komen.

7.1 Op welke manier zijn wij als gemeente in gesprek met mensen van buiten de kerk?

Door wat we zijn en wat we doen zijn we al missionair. Door de leden die contact hebben in hun eigen gemeente en soms vertellen van hun betrokkenheid bij het geloof en bij de Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen.

Bij het missionair werk gaat het niet alleen om het verkondigen van de boodschap, de inhoud, maar ook om aandacht voor de manier waarop mensen berokken raken bij het geloof en bij de gemeente.

Deze gemeente heeft zeer regelmatig gasten. Als gemeente hebben we veel aandacht voor gasten in onze diensten. Over de warme ontvangst krijgen we vaak positieve reacties.

Wanneer mensen regelmatig terugkomen dan is het belangrijk om het (mail)adres te vragen voor toezending van Opbouw en te informeren of er interesse is om aan een activiteit deel te nemen. Hiervoor is het belangrijk dat er een aanbod van laagdrempelige activiteiten is: meehelpen koffiezetten, lector zijn, inhoudelijke verdieping, in losse avonden die bezocht kunnen worden zonder zich aan een groep te binden.

Wanneer iemand langer meedraait in de gemeente zal de gemeente de vraag naar inschrijving of overschrijving aan de orde stellen.

De muziekdiensten zijn een manier om mensen van buiten de kerk te bereiken, waardoor ze naast de muziek ook (weer) iets van waar de kerk voor staat kunnen beleven. De kinderdiensten kunnen hier ook toe bijdragen. Ook doop- en trouwdiensten en begrafenissen zijn momenten waar buitenstaanders (opnieuw) in aanraking komen met de kerk. De lutherse voorganger heeft hierin vaak een belangrijke rol.

Daarnaast zal de ELGG in 2019 en 2020 plannen en activiteiten ontwikkelen om haar ruimten in kerk en bijgebouwen vaker dan tot nu toe open te stellen. Met deze ruimere openingstijden proberen wij ons te profileren naar anderen in de directe omgeving van onze kerk en hen te verwelkomen; met name naar bewoners, werkenden en winkeliers.

Dit voornemen vloeit direct voort uit onze missionaire doelstelling: het slechten van de (gevoelde) scheiding tussen buitenstaanders en mensen binnen de kerk. Op termijn ondersteunt het ook de hiervan afgeleide doelstelling om meer buitenstaanders te interesseren voor het deelnemen aan ons gemeenteleven.

7.1.1 Aandachtspunten / Actiepunten

- Een goede PR vergemakkelijkt voor mensen de kennismaking met de ELGG.
- Vaak vindt de eerste kennismaking met de ELGG via de kerkdiensten plaats. De toegankelijkheid van de inhoud en de liturgie van de diensten alsook de ontvangst van nieuwkomers zijn hierbij belangrijk. De aandacht hiervoor is al aanwezig en zal voortgezet worden.
- Via onze website www.elgg.nl wordt steeds vaker het eerste contact gelegd. Het beheer van de website verdient daarom blijvende aandacht.
- Kunnen we misschien iets meer zicht krijgen op de manier waarop gasten de weg naar onze gemeente vinden en daar eventueel vervolgens iets aan verbeteren, verbreden?
- Is ons aanbod van activiteiten uitnodigend om in de gemeente mee te doen?
- Hoe raken mensen in de gemeente thuis? Wat kunnen we hieraan verbeteren? Hoe verloopt de kennismaking?
- Op welke andere wegen kunnen we bijdragen aan de kennis van het geloof in onze samenleving?

Deze punten vragen om verdere bezinning voordat activiteiten worden gepland.

7.2 Onze 'missie' binnen de Protestantse Kerk in Nederland

De Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen heeft naast deze algemene missionaire taak ook de taak de evangelisch-lutherse traditie levend te houden en in te brengen in het kerkelijk gesprek. Zonder de inbreng van de lutherse traditie is de Protestantse Kerk niet wat ze wil zijn, namelijk een kerk waarin de calvinistische en de lutherse traditie samenkomen. Daarom zien we het als onze taak om zoveel mogelijk medegelovigen kennis te laten maken met de lutheranen en de lutherse traditie binnen de kerk.

7.2.1 Wat doen wij

Met onze aanwezigheid in de ring Groningen en de classis Groningen-Drenthe dragen we bij aan de ontmoeting tussen de tradities in de kerk. De dienst op Hervormingsdag is een gezamenlijke dienst met de Protestantse Gemeente Groningen. Daarmee drukken we onze verbondenheid uit en bieden daarbij tegelijk mensen de gelegenheid om kennis te maken met de ELGG. De ELGG is met een redacteur en wijkcorrespondent vertegenwoordigd bij het informatie- en opinieblad Kerk in Stad.

7.2.2 Aandachtspunten

De ELGG is van plan zich in 2019 en 2020 actiever op te stellen in haar missionaire activiteiten. Zij houdt hierbij rekening met haar beperkte menskracht. Er zijn veel verschillende mogelijkheden: informatie over activiteiten publiceren in Kerk in Stad en Protestantse Kerkbode, aan gemeenten aanbieden om op gemeenteavonden te komen spreken, een inhoudelijk gesprek op de classis organiseren.

8 Public Relations

“Wie in zijn spreken nooit misdoet is een volmaakt mens, in staat zichzelf in toom te houden.”

Jakobus 3:2

Public Relations (PR) gaat over het verzorgen van de communicatie met de buitenwacht op zodanige wijze dat de mensen van buiten een reëel en positief beeld van de Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen hebben. Ook gaat het bij PR om het verzamelen en verspreiden van informatie over wat er in de gemeente gebeurt.

8.1 Vormen van PR op dit moment

- De Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen is online te vinden op www.elgg.nl. Hierop is zowel actuele informatie als een historische achtergrond van kerk en gebouw te vinden.
- Daarnaast is er ook een Facebook-account waar actuele gebeurtenissen op geplaatst worden of bijzondere diensten aangekondigd worden. Geïnteresseerden kunnen dit volgen.
- Acht keer per jaar is er een muziekdienst in de Lutherse Kerk. Door dit aanbod komen ook mensen de Lutherse Kerk binnen die anders geen contact met onze gemeente zouden krijgen. De posters die voor deze muziekdiensten worden gemaakt en in de stad worden opgehangen, kondigen deze muziekdiensten aan.
- De cantatevespers (muziekdiensten op zondagmiddag) zijn opgenomen in het programma ‘Schoonheid met een Ziel’, een initiatief van de Protestantse Gemeente Groningen.
- De verschillende activiteiten in het kerkgebouw brengen een naamsbekendheid van de Lutherse Kerk met zich mee.
- Het gemeenteblad Opbouw geeft zes keer per jaar informatie over wat er in de gemeente gebeurt. Een geanonimiseerde versie is ook online in te zien.
- Er is ook een informatiebord over de kerk als monument.
- Ook biedt de Open Monumentendag de mogelijkheid kennis te maken met ons gebouw.
- Er is een folder met achtergrondinformatie over de gemeente.
- In het blad Kerk in Stad wordt informatie over onze gemeente gegeven en worden bijzondere diensten of activiteiten aangekondigd.

8.2 Aandachtspunten

- In de gemeente is er een bewustzijn van de representatie van ons kerkgenootschap. De grootste dragers van de publieke relaties zijn de gemeenteleden zelf.
- Behalve deze concrete vertegenwoordiging vraagt ons internettijdperk ook om een grotere internet-vertegenwoordiging. De basisbron van informatie is, zeker voor de jongere bevolkingslagen, niet langer een boek maar een website. Een professioneel ogende website met accurate en actuele informatie is daarom een noodzaak om

serieus genomen te worden en als een zichzelf respecterende organisatie gezien te worden. De informatie die de website geeft moet betrouwbaar en leidend zijn.

- Het updaten van een website moet, net als Opbouw, deadline-gewijs gebeuren. Nu stapelen kleine klusjes/wijzigingen zich makkelijk op, wat het bijhouden relatief intensief maakt.
- Om dergelijke informatie te verzamelen moet een PR-contactpersoon worden benoemd. Deze persoon beheert alle relevante informatie over ELGG-activiteiten, zoals o.a. het preekrooster en informatie over speciale diensten. De PR-contactpersoon is contactpunt voor informatievragen en stuurt PR-materiaal richting kranten of webplatforms, waaronder natuurlijk de eigen ELGG-site.
- Het feit dat de functie van PR-contactpersoon op dit moment verspreid is over meerdere personen is onbevredigend.
- Het bijhouden en beheren van al deze basisinformatie is een aanzienlijke klus voor een vrijwilliger. Zijn/haar werk moet dus zo eenvoudig mogelijk gemaakt worden, d.w.z. zoveel mogelijk kant-en-klaar aangeleverd worden.
- Idealiter is de PR-contactpersoon een kerkenraadslid. Als dit niet zo is, dan zou deze persoon door één kerkenraadslid aangestuurd moeten worden, niet door meerdere.
- De PR-contactpersoon heeft **niet** als functie het uitzenden van missionair gerichte boodschappen, die een persoonlijker toon vereisen (zie H7). Ook de website moet **niet** als een missionair middel gezien worden, maar als een basaal visitekaartje of informatiepunt.

9 Opbouw

“... elkaar zijn wij gegeven, tot kleur en samenklank.”

(Sytze de Vries, lied 657)

Opbouw is het blad voor de Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen. Het is voor actieve en niet-actieve leden en ‘vrienden’ - met deze term worden de vroegere ‘blijkgevers’ aangeduid - een belangrijk communicatiemiddel. Vooral voor leden die niet actief deelnemen aan het gemeentelven is het lezen van het gemeentebblad uitdrukking van hun band met de gemeente. Verder bevordert het blad de communicatie tussen de verschillende groepen in de gemeente.

De redactie van Opbouw werkt onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad. Bijdragen van de predikant, kerkrentmeesters, diaconie, ledenadministratie en de kerkenraad zelf (waaronder het rooster kerkdiensten) worden in principe onverkort geplaatst. Voor het overige kan de redactie naar eigen inzicht de inhoud bepalen. Daarbij geldt als criterium: dat wat voor de leden van onze lutherse gemeente van belang is. Uiteraard worden ook de grenzen van moraal en fatsoen in acht genomen en wordt de privacy gerespecteerd.

Opbouw verschijnt in twee edities: ‘Gemeente’ voor leden en vrienden, ‘Algemeen’ voor anderen. De editie ‘Algemeen’ bevat conform de AVG geen persoonlijke gegevens. Beide edities verschijnen zowel op papier als digitaal. De editie ‘Algemeen’ wordt ook op de website geplaatst.

Er wordt getracht op druk- en portokosten te besparen, enerzijds door kritisch te zijn op de omvang van het blad, anderzijds door zoveel mogelijk ontvangers over te laten stappen op digitale toezending.

Leden en vrienden krijgen allen de editie ‘Gemeente’ (op papier of digitaal) toegestuurd.

Om ook werkelijk alle leden te bereiken heeft de kerkenraad er in het verleden voor gekozen om Opbouw niet in abonnementsvorm te verspreiden. Vanwege de toenemende druk- en portokosten is dit beleid wellicht in de toekomst niet houdbaar, waar het de papieren uitgaven betreft.

Gezien de toenemende samenwerking met de Oost-Groninger lutherse gemeenten zal de mogelijkheid van samenvoeging van de kerkbladen worden verkend.

9.1 De inhoud van Opbouw

- Informatie over het gemeentelven

Agenda kerkdiensten, agenda gemeenteactiviteiten, handige adressen, aankondigingen van bijzonderheden omtrent de diensten, aankondigingen van bijzondere bijeenkomsten, informatie over muziek- en cantatediensten.

- Inhoudelijke bijdragen over geloven

Meditatie door de predikant, Van de voorzitter, ‘Geef de pen door’.

- Geldwerving

In Opbouw worden de gemeenteleden geïnformeerd over de financiële zaken van de gemeente, zij worden opgeroepen om bij te dragen. In elk nummer wordt een acceptgirokaart

meegestuurd, waarmee giften kunnen worden overgemaakt: vier keer per jaar voor Kerkbalans, een keer voor Opbouw en een keer voor de solidariteitskas. Ook zijn in Opbouw de diverse rekeningnummers bij de 'handige adressen' opgenomen.

- Verantwoording

Opbouw is ook het medium om naar de gemeente toe verantwoording af te leggen, van de kerkenraad, jaarrekening, collecteopbrengsten, gemeentewerk.

- Aandacht voor het diaconale werk

Collecteopbrengsten diaconie, collecterooster en uitleg bij het collectiedoel worden in Opbouw vermeld.

- Verslaglegging

In Opbouw vindt men ook verslagen van bijeenkomsten en gebeurtenissen, zodat ook gemeenteleden die niet aanwezig waren kunnen lezen wat er heeft plaatsgevonden.

- Van de ledenadministratie

Wijzigingen in het ledenregister, verjaardagen 70 plus.

- Informatie vanuit de aan de gemeente gelieerde stichtingen

Exploitatiestichting, Stichting Vrienden van de Lutherse Kerk, Juffer Margaretha Gasthuis.

- Informatie van buiten de gemeente

Activiteiten van en voor lutheranen, activiteiten in de omgeving, informatie over het studentenpastoraat dat mede namens de ELGG gestalte krijgt, persberichten, etc.

- Groninger Archieven

Opbouw wordt bewaard in de Groninger Archieven. Het is daarom goed zich te realiseren dat wat in Opbouw wordt vermeld, daarmee ook terechtkomt in dat archief als een bron van informatie voor toekomstige generaties (sommige informatie wordt juist met het oog hierop in Opbouw opgenomen).

9.2 De praktische kant van Opbouw

Oplage en verschijningsfrequentie

Opbouw verschijnt 6 keer per jaar, om de twee maanden.

De editie 'Gemeente' wordt op papier verstuurd naar 97 adressen (leden/vrienden), digitaal naar 68.

De editie 'Algemeen' wordt op papier verstuurd naar 38 adressen (andere kerken, gastpredikanten, relevante organisaties en particulieren), digitaal naar 27.

Extra exemplaren van deze editie worden in de kerk gelegd om mee te nemen.

Vormgeving

Opbouw heeft een heldere leesbare opmaak. Het blad verschijnt als een boekje op A5 formaat, met een omvang die kan variëren van 24 tot maximaal 40 pagina's.

Indeling

De meeste rubrieken hebben een vaste plek in Opbouw, zodat men die gemakkelijk kan terugvinden. Verder helpt de inhoudsopgave bij het vinden van de gewenste informatie. Op de voorlaatste pagina worden alle belangrijke adressen genoemd.

Periode die de informatie in Opbouw bestrijkt

Het rooster kerkdiensten loopt nog enkele weken door na de geplande verschijningsdatum van het volgende nummer, zodat wanneer Opbouw door omstandigheden niet op tijd kan verschijnen, er geen gat in de informatie voor de gemeenteleden ontstaat.

9.3 Aandachtspunten

- Op druk- en portokosten besparen door bewust om te gaan met plaatsingsruimte en gewicht.
- Het aantal te versturen papieren exemplaren verder terugbrengen door meer mensen over te laten stappen op het digitale abonnement.
- I.v.m. de toenemende samenwerking met luthers Oost-Groningen: verkennen van mogelijkheden om tot een gezamenlijk kerkblad te komen.
- Het regelmatig publiceren van relevante informatie uit Opbouw in Kerk in Stad.

10 Financiën en beheer

*“Eer de HEER met al je rijkdom,
met het beste van de oogst.”*

Spreuken 3:9 NBV

10.1 Algemeen

De kerkenraad vertrouwt de verzorging van de financiële zaken van de gemeente (met uitzondering van diaconale aangelegenheden) toe aan het college van kerkrentmeesters. De exploitatie (verhuur en instandhouding) van het kerkgebouw en alle activiteiten die daarmee verband houden zijn de gedelegeerde verantwoordelijkheid van de Stichting tot Exploitatie van de Evangelisch-Lutherse Kerk (kortweg: Exploitatiestichting). Deze heeft de verhuur van het kerkgebouw, inclusief de Lutherzaal, uitbesteed aan de Stichting Martinikerk Groningen. De kerkrentmeesters voeren regelmatig overleg met het bestuur van de Exploitatiestichting over de gang van zaken. De jaarrekening van de Exploitatiestichting wordt door de kerkenraad, na advies van de kerkrentmeesters, van een verklaring van geen bezwaar voorzien.

10.2 Samenstelling

Het college van kerkrentmeesters bestaat uit tenminste twee leden. De meerderheid van het college bestaat uit ouderlingen-kerkrentmeester, bij twee leden zijn beiden ouderling. Het college is lid van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de PKN (VKB).

10.3 Taken

Het college van kerkrentmeesters heeft tot taak het scheppen en onderhouden van de materiële en financiële voorwaarden voor het leven en werken van de gemeente, door:

- het meewerken aan de totstandkoming van het beleidsplan, de begroting en de jaarrekening van de gemeente;
- het zorg dragen voor de geldwerving;
- het beschikbaar stellen van ruimten voor de eredienst en andere activiteiten van de gemeente;
- het beheren van de roerende en onroerende zaken van de gemeente;
- het beheren van de financiën van de gemeente;
- het verzorgen van het personeelsbeleid en het fungeren als werkgever;
- het bijhouden van de registers van de gemeente, het doopboek, het belijdenisboek en, indien aanwezig, het trouwboek;
- het beheren van de archieven van de gemeente.

10.4 Begroting en collecterooster

Vóór 1 november dienen het college van kerkrentmeesters en het college van diakenen hun ontwerpbegrotingen bij de kerkenraad in, vergezeld van een door hen in onderling overleg

opgesteld gemeenschappelijk ontwerpcollecterooster. Nadat de kerkenraad de begrotingen voorlopig heeft vastgesteld, worden deze in samenvatting in de gemeente gepubliceerd en tevens gedurende een week in hun geheel voor de leden van de gemeente ter inzage gelegd. De kerkenraad stelt de leden van de gemeente in de gelegenheid hun mening over de begrotingen kenbaar te maken op de wijze die in de regeling voor de wijze van werken van de kerkenraad is aangegeven. Daarna stelt de kerkenraad de begrotingen en het collecterooster vast.

10.5 Jaarrekening

Het college van kerkrentmeesters en het college van diakenen leggen elk jaar vóór 1 mei hun ontwerpjaarrekeningen over het afgelopen kalenderjaar aan de kerkenraad voor. Deze jaarrekeningen worden in hun geheel of in samenvatting in de gemeente gepubliceerd en tevens gedurende een week in hun geheel voor de leden van de gemeente ter inzage gelegd. De kerkenraad stelt de leden van de gemeente in de gelegenheid hun mening over de jaarrekeningen kenbaar te maken. Daarna stelt de kerkenraad de jaarrekeningen vast, hetgeen strekt tot decharge van de kerkrentmeesters respectievelijk de diakenen inzake het door hen gevoerde beheer, tenzij de kerkenraad een voorbehoud maakt, of het classicale college voor de behandeling van beheerszaken nader overleg wenst. Elk jaar wordt vóór de vaststelling van de jaarrekeningen de financiële administratie van de gemeente en van de diaconie gecontroleerd door een door de kerkenraad aan te wijzen certificerend accountant of twee andere onafhankelijke deskundigen.

10.6 Vrijwillige bijdrage

Een analyse van de vrijwillige bijdrage van 2017 heeft het volgende beeld opgeleverd:

- De leeftijd van de gevers laat zien dat “vergrijzing” op de korte en middellange termijn geen bedreiging voor de financiële situatie van onze gemeente vormt.
- De helft van de leden draagt financieel bij, de andere helft niet.
- Van de leden die financieel bijdragen geeft een derde meer dan 500 euro per lid; deze groep is verantwoordelijk voor twee derde van alle bijdragen. Van deze gevers is meer dan de helft jonger dan 65 jaar.
- Alleen een kleine groep geeft meer dan 1.000 euro.
- Minder dan een tiende van de leden die geven doen dit in de vorm van een periodieke gift.

10.7 Geldwervingsacties

Naast de collecten voor de kerk in de diensten worden de volgende geldwervingsacties gevoerd:

- Actie Kerkbalans;
- Solidariteitsfonds;
- Kosten voor Opbouw;
- Incidenteel oproepen in Opbouw, meestal voor specifieke doelen;
- Incidenteel wervingsbrieven aan leden en belangstellenden onder bijvoeging van acceptgiro's.

- Het onder de aandacht brengen van de mogelijkheid van legaten en erfenissen, evenals de mogelijkheid van periodieke giften.

Voortkomend ook uit de bovengenoemde analyse van de vrijwillige bijdrage van 2017 stelt de gemeente zich ten doel om de vrijwillige bijdrage te verhogen, onder andere door de volgende elementen:

- Vergroten van het deel van de leden dat geeft;
- Vergroten van het aantal leden dat meer dan 1.000 euro per jaar geeft;
- Vergroten van het aantal leden dat in de vorm van een periodieke gift geeft.

De gemeente wil dit doel verwezenlijken door de gemeenteleden ervan bewust te maken dat de kerkelijke activiteiten een toereikende financiële basis nodig hebben en dat ieder gemeentelid daaraan - conform zijn of haar mogelijkheden - moet bijdragen. Daarbij heeft het college van kerkrentmeesters ook de vrijheid om gemeenteleden - uiteraard vertrouwelijk - hierop aan te spreken.

Een groei van het aantal leden zal aan het verhogen van de vrijwillige bijdrage positief bijdragen.

10.8 Communicatie met de gemeente over financiële aangelegenheden

In Opbouw wordt over de resultaten van de verschillende wervingsacties en de financiële situatie van de gemeente regelmatig bericht. Ook vindt elk jaar minstens één keer een gemeentemiddag of -avond plaats, waarop de financiën van de gemeente besproken worden.

10.9 Ledenadministratie

De ledenregisters worden door een vrijwilliger bijgehouden volgens de voorschriften van de kerkorde en met behulp van het systeem LRP. Bij de mutatieverwerking van inkomende leden wordt ervoor gezorgd dat de door verhuizing inkomende leden een begroetingsbrief ontvangen en dat alle inkomende leden worden bezocht. De ledenadministratie voldoet aan de eisen die de privacywetgeving stelt.

10.10 Aantal leden

Per 1 januari 2019 telde de gemeente 110 belijdende leden en 86 doopleden. Er waren 20 vrienden.

10.11 Voornemens

Het college van kerkrentmeesters ziet streng toe op de financiële situatie van de gemeente.

Het college streeft naar een sluitende begroting. De afgelopen jaren zijn, ondanks doorgevoerde kostenbesparingen, echter met een tekort geëindigd (met uitzondering van een overschot in het jaar 2017). Gelukkig is de vermogenspositie van dien aard dat het tekort niet

leidt tot een acuut probleem. Het college zet zich ervoor in om uiterlijk voor de begroting van 2021 een plan van aanpak te presenteren dat voorziet in een weer sluitende begroting.

Het college houdt contact met de stichtingen die direct of indirect verbonden zijn met de gemeente, te weten de Exploitatiestichting en de Stichting Juffer Margaretha Gasthuis, om te onderzoeken of en zo ja, welke bijdrage zij kunnen leveren aan de financiële situatie van de gemeente. Het college blijft deze stichtingen aanmoedigen om de gemeente hierbij te blijven ondersteunen.

Voorts onderzoekt de gemeente continu welke mogelijkheden er bestaan om subsidies van derden te ontvangen. Ten behoeve van muziekdiensten wordt er geregeld subsidie aangevraagd en ook verkregen.

Tenslotte blijft het college erop gericht waar mogelijk de uitgaven van de gemeente te verminderen. Het college onderkent dat substantiële bezuinigingen - indien nodig - niet zonder expliciete beleidskeuzes te bewerkstelligen zullen zijn.

Bijlage - Kerkenraad

De kerkenraad heeft tot taak:

- De zorg voor de dienst van Woord en sacramenten
- Het leiding geven aan de opbouw van de gemeente in de wereld
- Het vaststellen van het beleidsplan
- De zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente
- Het in samenwerking met andere gemeenten bevorderen van de vitaliteit van de gemeenten

De kerkenraad kent de volgende vormen van *intern overleg*:

- De vergadering van de kerkenraad, maandelijks, met uitzondering van één zomermaand
- Overleg met de cantor-organist en koster
- Overleg met leden van: bezoekgroep; ledenadministratie; muziekdienstcommissie; kindernevendienstcommissie; koffiegroep.

Extern overleg vindt plaats met

- De Stichting tot Exploitatie van de Evangelisch-Lutherse Kerk
- De Stichting Juffer Margaretha Gasthuis
- De Stichting Vrienden van de Lutherse Kerk
- De Kleine Oecumene
- De drie lutherse gemeenten van Oost-Groningen
- Het regio-overleg van noordelijke lutherse gemeenten
- De Raad van Kerken voor de stad Groningen
- De classis Groningen-Drenthe van de PKN
- De ring Groningen van de PKN
- De Open Hof,

alsmede met

- Het VORK (Voorgangers Overleg Raad van Kerken)
- De Werkgemeenschap Groningen van de classis Groningen-Drenthe (de predikanten in en om Groningen).

De taakverdeling binnen de kerkenraad is als volgt:

Voorzitter/kerkrentmeester/ouderling

- Agenda opstellen, ingekomen post, voorzitten van de kerkenraadsvergadering, bewaking actielijst en beleidscyclus
- Voortgangsgesprekken met predikante en cantor-organist
- Planning gemeentebijeenkomsten
- Extern overleg: classis, lutherse gemeente Oost-Groningen, regio noordelijke lutherse gemeenten, voorzitters Kleine Oecumene, gemeente Groningen, stichting Vrienden, Exploitatiestichting, stichting Martinikerk, stichting Reconstructie, stichting Stadsklooster
- Betalingen
- Mede verzorgen van de eredienst, ieder een welkom heten en doen van mededelingen
- Collecten tellen en afstorten

Predikante en vicevoorzitter

- Ere-, doop-, huwelijks- en begrafenisdiensten leiden
- Huisbezoek
- Catechese en kringenwerk
- Overleg met cantor-organist over de invulling van de erediensten
- Overleg met bezoekgroep, jonge ouders-groep, gespreksgroepen
- Samenstelling preekrooster en groep gastpredikanten
- Bovenplaatselijk kerkelijk werk
- Overleg VORK en Werkgemeenschap Predikanten in Groningen.
- Overleg PKN en Lutherse Synode
- Overleg programma Leren van Luther

Secretaris/ouderling

- Notulen i.s.m. notulist
- Mede verzorgen van de eredienst, ieder een welkom heten en doen van mededelingen
- Collecten tellen en afstorten

Penningmeester/voorzitter kerkrentmeesters/ouderling

- Arbeidsovereenkomsten
- Inrichting ledenadministratie
- Afhandeling collecten en boekhouding
- Begroting en jaarrekening
- Fondsenwerving
- Beleggingen en verzekeringen
- Financiële informatie in Opbouw
- Overleg Accountant, CCBB en SILA
- Inrichting en beheer elektronisch archief
- Mede verzorgen van de eredienst, ieder een welkom heten en doen van mededelingen
- Collecten tellen en afstorten

Secretaris kerkrentmeesters/ouderling

- PR en persberichten
- Erfgoedbeheer
- Gebruiksvergunning en BHV
- Vertegenwoordiging in Exploitatiestichting
- Organisatie Open Monumentendag
- Mede verzorgen van de eredienst, ieder een welkom heten en doen van mededelingen
- Collecten tellen en afstorten

Ouderling

- Redactie Opbouw en website
- Contactpersoon Kerk in Stad
- Vertegenwoordiging KR in commissie Muziekdiensten
- Vertegenwoordiging ring Groningen
- Beheer fysiek archief
- Mede verzorgen van de eredienst, ieder een welkom heten en doen van mededelingen
- Collecten tellen en afstorten

Voorzitter Diaconie

- Notulen kerkenraadsvergadering en verslag in Opbouw
- Instructiebrief gastpredikanten
- Rooster diakenen en lectoren
- Bestellingen Luthers dagboek
- Opstellen collecterooster en informatie collectedoelen in Opbouw
- Mede verzorgen van de eredienst, met een speciale rol bij Heilig Avondmaal
- Vertegenwoordiging in stedelijke Raad van Kerken
- Doel van de zondagse collecte afkondigen en collecteopbrengst tellen en afdragen
- Voorzitten van het diaconieoverleg
- Bezoekgroep; kerstgroet en bezorging kerstpakketten

Penningmeester Diaconie

- Boekhouding en betalingen
- Begroting en Jaarrekening
- Beleggingen
- Inkoop kaarsen en wijn
- Mede verzorgen van de eredienst, met een speciale rol bij Heilig Avondmaal
- Doel van de zondagse collecte afkondigen en collecteopbrengst tellen en afdragen

Diaken

- Overleg met koster en koffiegroep
- Plaatsvervangend koster
- Coördinatie roosters ambtsdragers
- Verzending wekelijks overzicht eredienst
- Organisatie vrijwilligersbijeenkomst
- Verzending Opbouw
- Draaiboeken erediensten bijhouden
- Contactpersoon Schnitgerfestival
- Vertegenwoordiging ELGG bij Open Hof
- Mede verzorgen van de eredienst, met een speciale rol bij Heilig Avondmaal
- Doel van de zondagse collecte afkondigen en collecteopbrengst tellen en afdragen

Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen

Beleidsplan 2019

